

ProDef BULLETIN

PROFESSIONALS BIJ DEFENSIE

maart 2017 | nummer 2

Een (verborgen) noodkreet van het defensiepersoneel

door Marc de Natris

Op dinsdag 21 februari hebben de Centrales van Overheidspersoneel de resultaten van de onder het defensiepersoneel gehouden enqu te gepresenteerd. De conclusies uit de enqu te, die eind 2016 is afgenomen, zijn snoeihard en dat gaat me aan het hart. Echter, na meer dan 25 jaar van reorganiseren en visieloos bezuinigen is het niet verwonderlijk dat het defensiepersoneel er klaar mee is. Dat zien we terug in de resultaten van deze enqu te. Ik zie de resultaten dan ook als een noodkreet van het defensiepersoneel. Een noodkreet richting de militaire leiding, politiek en een nieuw kabinet.

Een noodkreet die tijdens het onlangs gehouden overleg over personeel Defensie in de Tweede Kamer door politici ter harte is genomen. De rode kaart van het personeel treft niet alleen de minister maar geldt voor ons allemaal, was een gehoorde opmerking in de Tweede Kamer. Helaas is er pas aan het einde van deze kabinetsperiode begrip voor het defensiepersoneel en voor de situatie waarin onze politici hen heeft gebracht. Verkiezingstijd?

Naast de vakbonden houdt ik Defensie regelmatig onderzoeken onder haar personeel. Onlangs kreeg ik de Monitor Werkbeleving (totaal) eerste en tweede kwartaal 2016 onder ogen. Onze enqu te is een paar maanden later gehouden dan de interne enqu te. Gezien de betrekkelijke korte tijd tussen beide enqu tes en het feit dat er niet iets substantieel is veranderd eind 2016 is het de vraag of beide enqu tes overeenkomen. Zo niet, dan moet je concluderen dat het defensiepersoneel schijnbaar schizofreen is. En ik mag hopen dat dit laatste niet aan de orde is! Ik heb de beide enqu tes naast elkaar gelegd. In mijn weblog (www.kvmo.nl) van maandag 27 februari ben ik hier dieper op ingegaan.

Mijn conclusie is dat er grote overeenkomsten bestaan tussen de beide onderzoeksresultaten. Het bijzondere is echter dat de interne monitor bij niemand de alarmbellen heeft laten afgaan. Er wordt gesproken over stabiele beelden, nagenoeg dezelfde (hoge) tevredenheid, men is trots op Defensie. Een duidelijk geval van wie schrijft die blijft, want ongeveer de helft van het personeel is het hier helemaal mee eens. De andere helft niet en dat is veel te veel!

Met de noodkreet van het defensiepersoneel die ook in de interne monitor duidelijk herkenbaar is, wordt niets gedaan. Er ontstaat pas ophef en Mea Culpa op het moment dat de media de noodkreet van het defensiepersoneel oppakt. En dat is jammer want het defensiepersoneel verdient beter. Niet alleen op het arbeidsvoorwaardelijke front maar ook op het gebied van waardering en het serieus genomen worden.

Het wordt dan ook tijd voor verandering. De mate hiervan zal voor een groot deel afhankelijk zijn van de verkiezingsuitslag: u en uw dierbaren zijn 15 maart aan zet!

INHOUD

- 1 Een (verborgen) noodkreet van het defensiepersoneel
- 4 Arbeidsvoorwaarden: Hoe groot is nu de kloof?
- 6 Arbeidsvoorwaarden: Voorlichtingsbijeenkomsten
- 8 Coalitie voor veiligheid
- EN VERDER
- 2 Stel de Trotse Veteraan centraal
- 12 Pensioenen
- 17 Column Juridische Zaken
- 18 Over Defensie

www.ProDef.nl

Het ProDef bulletin is een uitgave van de Gezamenlijke Officierenverenigingen en Middebaar en Hoger Burgerpersoneel bij Defensie (GOV|MHB). Het bulletin verschijnt 8 keer per jaar.

Adres secretariaat GOV|MHB en redactie ProDef bulletin:
Wassenaarseweg 2
2596 CH Den Haag
070-3839504
www.prodef.nl
info@prodef.nl
(secretariaat/administratie)
secretaris@prodef.nl
(redactie ProDef bulletin)

Redactie

ing. M.E.M. de Natris (hoofdredacteur),
Drs. M.A.M. Weusthuis, R. Bliëk, T. Kofman,
N. van Woensel, R. Groen (eindredacteur)

Aan dit nummer werkten mee:

drs. R.W. Mannak (correcties), B. Blonk,
P. van Maurik, Marc van der Burgh en
J.L.R.M. Vermeulen, Ren Pieters.

Vormgeving

Frank de Wit, Zwolle

Drukwerk

épos|Press, Postbus 1070, 8001 BB Zwolle

Advertenties

070-3839504

© ProDef bulletin

Overname van artikelen is enkel toegestaan na schriftelijke toestemming van de redactie en onder uitdrukkelijke vermelding van de bron. Er kunnen geen rechten worden ontleend aan de teksten in dit bulletin.

Wijzigingen adres- en persoonsgegevens

Svp doorgeven aan het secretariaat van de GOV|MHB: 070-3839504 of info@prodef.nl

Juridisch advies

Voor arbeidsgerelateerde vragen en/of conflicten beschikt de GOV|MHB over drie juridische adviseurs. De procedure loopt in aanvraag via de coördinator M.E.M. de Natris (duo-voorzitter GOV|MHB, 070-3839504 of coördinator.ib@prodef.nl). In spoedeisende gevallen kan onder goedkeuring achteraf rechtstreeks contact worden opgenomen met:

mr. B. Blonk
070-3839504
bert.blonk@prodef.nl

Kopij

Kopij voor nummer 3 van het ProDef bulletin dient voor 17 april 2017 per e-mail bij de redactie aanwezig te zijn.

Column duovoorzitters

door Ruud Vermeulen

Stel de Trotse Veteraan centraal

Recent werd in de Tweede Kamer tijdens het Algemeen Overleg (AO) het veteranenbeleid 2011- 2016 en de Veteranennota ge' valueerd. Het veteranenbeleid in Nederland heeft drie doelstellingen, erkenning, waardering en zorg voor de veteraan. De conclusies waren kortgezegd; de erkenning en waardering zijn gereed en alleen in de zorg voor veteranen, zijn er nog stappen te maken. De acht aanbevelingen voortkomend uit de evaluatie hebben dan ook allen met zorg te maken.

De evaluatie begon een jaar geleden met een startconferentie. In deze conferentie hebben wij namens meer dan de helft van de veteranenverenigingen een stuk aangeboden om de trotse veteraan centraal te stellen en niet enkel de veteraanzorg. Ditzelfde is gebeurd bij de Ronde Tafel Conferentie in de Tweede Kamer deze zomer. Bij deze laatste Ronde Tafel Conferentie zijn wij helaas niet meer uitgenodigd en de geplande eindconferentie is niet meer gehouden. Datgene wij al vreesden is dan ook wederom gebeurd; naar de mensen op de werkvloer is niet geluisterd. Alleen de professionals in de zorg hebben een podium gekregen. De vrijwilligers, die zich bezighouden met erkenning en waardering zijn niet gehoord.

In hoofdlijnen, niet het voorkomen door erkenning en waardering, maar zorg achteraf staat centraal. Dat is toch echt de verkeerde volgorde.

De insteek die de veteranenverenigingen en ook de GOV|MHB gekozen hebben is; voorkomen is beter dan genezen. De beste voorzorg is het trots maken en trots houden van de veteraan op zijn uitzending. Hier ligt naar onze mening een belangrijke sleutel tot succes. Je moet niet weer een berg psychologen over teruggekeerde veteranen uitstorten en hen verplichten zich nogmaals aan een gesprek te onderwerpen. Ze moeten trots zijn en blijven op hun werk, op hun uitzending. Dit is de essentiële denkfout die gemaakt wordt, zo je wilt het verschil in visie. Daar mist men de emotie. Natuurlijk zijn er veteranen die, als gevolg van hun missie, lichamelijk of psychologisch letsel hebben opgelopen. Deze groep moet middels de zorg de benodigde hulp ontvangen.

De vraag is alleen, beginnen we met het optimaliseren van de veteraanenzorg of bij het trots maken en houden van de veteraan? Onze mening hierover is duidelijk, de trotse veteraan staat centraal en de noodzakelijke

zorg is een afgeleide. Ter illustratie, als veteranen bij sollicitaties niet meer durven aan te geven dat zij veteraan zijn, om te voorkomen dat zij als mogelijk potentieel posttraumatische stressstoornis (PTSS-) slachtoffer worden gezien, dan is er echt iets verkeerd gegaan. Dit AO, deze evaluatie heeft deze trend versterkt.

Maar hoe maak je veteranen trots? Een aantal overpeinzingen.

Als eerste natuurlijk draagvlak bij de politiek voor de uitzending en het dragen van de verantwoordelijkheid voor die uitzending. Als een eenheid met een onmogelijke opdracht, met onvoldoende bewapening en zonder de juiste randvoorwaarden om escalatiedominantie zeker te stellen wordt uitgezonden, dan moet men niet verbaasd zijn wanneer de missie mislukt. Srebrenica is hier natuurlijk het pijnlijke voorbeeld. Maar ook het om partijpolitieke redenen stopzetten van de missie in Afghanistan levert negatieve emoties op. Datzelfde geldt, voordat wij dit debacle vergeten, ook voor de politietrainingsmissie in Kunduz. Maar ook over Mali kunnen wij een discussie voeren. Internationaal, ook vanuit Frankrijk, wordt de discussie over het mandaat van deze missie gevoerd. Echter, in het laatste AO over deze missie in de Tweede Kamer ontlieden alle partijen deze fundamentele discussie. Is deze missie zinvol, zijn de politieke voorwaarden voor succes ingevuld? De discussie werd alleen gevoerd over de helikopters, over de militaire uitvoering en niet over het mandaat. Wanneer wij naar de doelen uit de Artikel-100 Brief kijken en deze vergelijken met de actuele situatie, dan zouden wij toch een heel ander debat moeten hebben. Hier ligt een essentieel punt voor het verwezenlijken van de Trotse veteraan. Het is niet voor niets dat er weinig draagvlak voor missies is in Nederland. Een veteraan kan dan wel trots zijn op wat hij en zijn eenheid heeft gedaan, maar niet op de missie. Zoals Premier Rutte het noemt, wij gaan het debat hierover voeren, ik mis al jaren een fundamenteel debat. Overigens ook over Defensie en welke krijgsmacht wij zouden moeten ambiëren.

Om trotse veteranen te krijgen moeten er al tijdens de actieve diensttijd activiteiten worden ontplooid op het niveau van compagnie, peloton, groep en buddy's waar veteranen en pr-veteranen op een natuurlijke wijze met elkaar hierover in gesprek gaan. Dit kan door middel van sessies in Beukbergen o.l.v. de geestelijke verzorging. Maar ook op compagniesrenies met alle leden en oudgedienden van de compagnie. Een korte herdenking van de missies waar de compagnie aan heeft deelgenomen en vervolgens een gezellig samenzijn. Dit kan ook gecombineerd worden met een bezoek aan het Militair Museum in Soesterberg. Pr-veteranen, actieve veteranen en jonge

post actieve veteranen. Natuurlijke momenten van rust en evaluatie waar men normaal niet aan toekomt in de hectiek van alle dag. Hier ligt ook de sleutel en de basis voor het bereiken van de veteraan als hij post actief geworden is. Dit is nog steeds geen standaardprocedure.

Ook de lifeline met de eenheid is voor de post-actieve veteraan en het thuisfront van essentieel belang. Jaarlijks een kerstkaartje vanuit de eenheid, een fotootje van de commandant en de nuldelijns helper bij de eenheid, met in het kort het wedervaren van de vroegere compagnie of bataljon. Voor deze contacten kennen wij bij de KL sinds een jaar de eerste vrijwilliger. Hij ontvangt de pr-veteraan bij de eenheid, bouwt een toegankelijk adressenbestand op en zorgt ervoor dat bij het verlaten van de dienst door de veteraan, de lifeline zeker gesteld is. Via alle media houdt hij contact met de veteranen. Hij of zij is ook de persoon die indien noodzakelijk snel contacten kan leggen met vroegere buddy's en groepscommandanten. Door de invoering van de Eerste Vrijwilliger is er in potentie een lifeline gelegd naar de post-actieve veteraan en zijn thuisfront. De Eerste Vrijwilliger bestaat nu een jaar. Er zijn stappen gezet, maar het is nog zeker geen gemeengoed.

Bij de post-actieve veteraan speelt het thuisfront een essentiële rol. Als echtgenote/vriendin, kinderen, ouders, familie en vrienden trots zijn op wat de veteraan gedaan heeft en dit uitspreken, dan heeft

dat effect. Maar ook simpele zaken zoals korting voor veteranen en met name voor de partner en kinderen bij bijv. de Efteling spelen hier een essentiële rol. Een stukje erkenning en waardering, zichtbaar en voelbaar voor de directe familieleden. Met de mond wordt dit ook beleden door Defensie, maar de deelname van echtgenote en kinderen aan renies en herdenkingen is nog steeds niet geregeld in de Regeling Reuniefaciliteiten (RRF). Er gaat 125 miljoen in hoofdzakelijk zorg om, maar honderd duizend euro in voorzorg kan er niet vanaf. Nee, er gaan dadelijk nog meer miljoenen naar zorg.

Wat ik ook mis is het luisteren naar de veteraan. Er is bijvoorbeeld onvrede over het decoratie stelsel. Wij gaan gewoon door met het negeren van deze geluiden. Militairen zijn trots op hun uniform, maar zij mogen het vanwege terreurdreiging niet meer aantrekken in het openbaar. Ook hier wordt gewoon niet naar geluisterd. Elke keer weer is de Trotse veteraan bijzaak.

Mijn evaluatie van de nota; men heeft de emotie gemist en is weer in de techniek gedoken. Niet de Trotse Veteraan staat centraal maar de getraumatiseerde. Niet het voorkomen is het uitgangspunt, maar het repareren. Wij beginnen aan de verkeerde kant. Een gemiste kans met verstrekkende gevolgen.

Het stigma; veteraan = PTSS is in deze evaluatie bevestigd!

Hoe groot is nu de kloof?

In het Sector Overleg Defensie (SOD) van 26 januari 2017 hebben de Centrales van Overheidspersoneel Defensie (CVO s) hun frustraties over het mislukken van de arbeidsvoorwaardenonderhandelingen geuit. De kloof werd voornamelijk duidelijk op een drietal grote onderwerpen, te weten de loonontwikkeling, het door-ontwikkelen van het flexibel personeelssysteem (FPS) in het algemeen en de afspraken omtrent een employability-aanspraak in het bijzonder en de nieuwe dienstenderegeling met een flankerend overgangsbeleid.

Majeure onderwerpen

Zoals aangegeven was er sprake van een drietal majeure onderwerpen waar het grote verschil tussen de wensen en eisen van de CVO s en die van Defensie duidelijk werd. Dat wil echter niet zeggen dat de partijen op de andere onderwerpen er al uit waren! De CVO s zijn echter van mening dat er voldoende mogelijkheden waren om de verschillen van inzicht op deze overige onderwerpen te overbruggen en dat een oplossing op deze onderwerpen haalbaar leek.

Loonontwikkeling

Na het deelakkoord, waarbij het primaire salaris werd verhoogd met 0,8 procent, gaf Minister Hennis aan dat we verder zouden gaan praten over meer loonontwikkeling, veel meer loonontwikkeling. De uitspraken van de minister tijdens de diverse vergaderingen van het SOD eind 2016 dat er voldoende perspectief was voor een (financiële) oplossing, en de extra loonruimte van een procent die de Minister van Financiën in

december 2016 bekendmaakte, bevestigden de gewekte verwachtingen nog meer. Het standpunt van de CVO s is dan ook altijd geweest dat er een behoorlijk loonbod van de minister komt, waarbij rekening moet worden gehouden met de lange periode sinds het laatste arbeidsvoorwaardenakkoord en waarbij een gezonde balans is tussen de voor- en nadelen in het totaalpakket.

Echter, de door de minister geboden loonontwikkeling was dusdanig klein dat dit voor een groot deel van het defensiepersoneel nog steeds zou resulteren in een lager netto inkomen ten opzichte van het salaris van 2016. Laat staan dat er sprake zou zijn van een verbetering van de koopkracht. Ook was het niet bespreekbaar om verder terug te gaan dan 1 januari 2017, waardoor een extra loonontwikkeling (in welke vorm dan ook) voor deze datum niet tot de mogelijkheden behoorde.

Door-ontwikkelen van het FPS en in het bijzonder de employability-aanspraak

In het deelakkoord is afgesproken dat de

employability-aanspraak door de jaren blijft groeien en ingezet kan worden naar eigen keuze voor opleiding, certificering, scholing dan wel voor het makkelijker accepteren van een tweede loopbaan buiten Defensie. De minister wil echter de bestedingsmogelijkheden van de aanspraak voor opleidingen sterk beperken en wil geen eigen keuze voor inzet van de aanspraak meer. Hier is duidelijk sprake van terug onderhandelen op afspraken die in het deelakkoord zijn gemaakt. De CVO s hebben de minister ook aangegeven dat zij vasthouden aan de gemaakte afspraken met betrekking tot de *employability-aanspraak*

De (overgangsregeling naar de) nieuwe dienstenderegeling

In het deelakkoord is over de nieuwe dienstenderegeling opgenomen dat in ieder geval militairen vallend onder 39a AMAR (overgangsregime) de keuze krijgen om terug te gaan naar de oude dienstenderegeling (met de daarbij behorende rechten en plichten) of te blijven in de nieuwe dien-

stenderegeling (met de daarbij behorende afspraken). Tevens is afgesproken dat er nog nadere afspraken gemaakt worden over invloeden en langer doorwerken. De CVO s wilden allereerst bezien of de groep genoemd in 39a AMAR (met de keuze om terug te kunnen gaan naar de oude dienstenderegeling) kon worden uitgebreid. Maar als daarvoor geen ruimte is, dan in ieder geval een overgangsregeling in lijn met eerdere ophogingen of een andere vorm van verzachtende maatregelen. De minister was niet bereid de groep met een keuze (om terug te kunnen gaan naar de oude dienstenderegeling) uit te breiden. Ook bood zij maar beperkt de mogelijkheid om te komen tot een overgangsbeleid of andere verzachtende maatregelen, die voorkomen dat personeel opnieuw vele jaren langer moeten gaan doorwerken.

Ondergrenzen

Tijdens de onderhandelingen hebben de CVO s op deze drie belangrijke onderwerpen dus aangegeven wat hun ondergrenzen op de individuele thema's zijn. De mate waarin Defensie op deze onderwerpen aan de gerechtvaardigde wensen, maar minimaal aan de door de CVO s gestelde ondergrenzen tegemoet kon of wilde komen en de samenhang tussen deze onderwerpen waren in belangrijke mate bepalend of er uitzicht was op een onderhandelaarsresultaat. Des te groter was de verbazing van de CVO s toen Defensie aangaf op geen van deze onderwerpen zelfs maar in de buurt van

deze ondergrenzen te kunnen komen. Een onoverbrugbare kloof!

Reactie minister

Uit de reactie van de minister in het SOD werd duidelijk dat de door ons geschetste problemen met betrekking tot de betrouwbaarheid van gemaakte afspraken als ook de ruimte en noodzaak om een fatsoenlijk arbeidsvoorwaardenpakket te bieden door de minister werden gebagatelliseerd. De minister gaf aan verder te willen praten om uiteindelijk tot elkaar te komen. Overigens zonder veel empathie te tonen voor de deplorabele toestand waarin defensie zich bevindt. De wens om verder te praten stond lijnrecht tegenover haar standpunt dat op de belangrijke onderwerpen geen enkele ruimte meer was om aan onze ondergrenzen, laat staan wensen, tegemoet te komen. En dit ondanks de flinke concessies die de CVO s op de verschillende onderwerpen in de richting van de minister in de afgelopen periode al hadden gedaan om te proberen tot een resultaat te komen. Volgens de CVO s is er sprake van een enorme kloof. De minister maakte zich daarop volstrekt belachelijk door te stellen dat zij een brug ziet waar zelfs zware vrachtwagens overheen kunnen rijden. De CVO s konden niet anders dan vaststellen dat er niet eens geld is om materiaal aan te schaffen om een brug te bouwen. Het volledige verslag van het SOD kunt u vinden op de ProDef-website.

GOV|MHB

De afgelopen weken is de GOV|MHB samen met overige bonden langs de defensielocaties gegaan om het personeel te informeren over het mislukken van de onderhandelingen. Hierbij was het vooral van belang om duidelijk te maken hoe groot de kloof nu echt is. Het personeel heeft hier recht op. Verderop in dit ProDef-Bulletin kunt u lezen hoe deze voorlichtingsbijeenkomsten zijn verlopen.

De GOV|MHB hoopt dat de minister, maar ook het Kabinet, met de reacties die op het mislukken van de onderhandelingen zijn ontstaan en de rode kaarten actie, tot het inzicht komt dat het personeel van Defensie betere arbeidsvoorwaarden verdient. Als dit niet het geval is en wij er op korte termijn niet alsnog uitkomen, dan zullen verdere acties volgen. Net zo lang tot de daad bij het woord wordt gevoegd en de minister laat zien dat het defensiepersoneel het belangrijkste materieel van de organisatie is.

Arbeidsvoorwaarden

door Niels van Woensel

Voorlichtingsbijeenkomsten mislukken onderhandelingen

Woensdag 8 februari zijn de samenwerkende bonden gestart met bijeenkomsten in het land om informatie te geven en vragen te beantwoorden over het vastgelopen arbeidsvoorwaardenoverleg Defensie. De bonden zijn begonnen om op defensielocaties verspreid door het land iedereen in de gelegenheid te stellen op korte termijn in de buurt een bijeenkomst te kunnen bijwonen.

Start in Utrecht

De aftrap van de bijeenkomsten werd gehouden op de Kromhoutkazerne in Utrecht. Ongeveer 150 militairen en burgers hebben deze eerste voorlichting bijgewoond. Tijdens deze bijeenkomst gaven de onderhandelaars van de verschillende bonden een beeld van de kloof tussen datgene wat de bonden willen en wat Defensie wil bieden. Uit dat verhaal blijkt duidelijk dat Defensie de onderhandelingen heeft gefrustreerd en telkenmale de afspraken niet is nagekomen. Ook konden de aanwezigen vragen stellen aan de onderhandelaars.

Een van de aanwezigen zei aan het slot van de bijeenkomst: Ik zie in uw verslag dat de minister u als vertegenwoordigers van het personeel en daarmee dus ook ons als defensiepersoneel niet serieus neemt. Een opmerking die, gelet op het daaropvolgende applaus, op ieders steun kan rekenen.

Grote opkomsten

Op de volgende bijeenkomst waren alle ruim 200 beschikbare zitplaatsen in gebouw De Albatros op de Nieuwe Haven in Den Helder snel bezet. Meer dan 50 toehoorders hebben de voorlichting staand gevolgd. In Leeuwarden bleek met een opkomst van een kleine 200 medewerkers de gereserveerde zaal al snel te klein. Gelet op de normale bezetting van de vliegbasis en de operaties die tijdens de voorlichting gewoon doorgingen, een massale opkomst.

Een nog grotere opkomst was er op de vliegbasis Gilze-Rijen. Circa 300 defensie-medewerkers stonden in een helikoptergangar te luisteren naar het verhaal over de mislukte onderhandelingen. Ook de overige defensielocaties zijn over het algemeen goed tot zeer goed bezocht.

Vragen en zorgen

Veel mensen maken zich zorgen over de nieuwe dienstenderegeling. Waar ligt de eindstreep en, als deze opschuift, hoe

moeten militairen dan op een goede manier deze eindstreep halen? Juist dit is n van de breekpunten in de onderhandelingen. De bonden hadden als uitgangspunt dat er een goede overgangsregeling moet komen. De minister zag hiervoor geen of slechts veel te beperkte mogelijkheden.

Daarnaast werden er bij diverse bijeenkomsten zorgen geuit over het opschorten van het overleg en dus ook van de reorganisaties. Want die liggen nu stil, terwijl in sommige gevallen reorganisaties ook positieve ontwikkelingen voor het personeel met zich meebrengen. Uitgelegd werd dat vanwege de bijzondere positie van de militair n de beperkingen die deze positie met zich meebrengt (zoals het stakingsrecht), het stilleggen van het overleg n van de weinige harde middelen is die ingezet kan worden. Naast onbegrip bleek er ook grote onduidelijkheid over de reden voor de forse stijging van de pensioenpremie begin dit jaar. De vragen over het pensioen konden naar behoren beantwoord worden. Vooral de gebrekkige communicatie door Defensie aan haar personeel hierover leidde tot grote frustratie.

Opvallend geluid van het aanwezige personeel tijdens de bijeenkomst in Den Helder: het personeelsgebrek bij CZSK. De uitstroom bij het operationele commando van de zeemacht is enorm. Eerder duidelijkheid krijgen over de doorstroombmogelijkheden. We krijgen ze niet binnen. Van wat er binnen komt gaat veel meteen weer weg. En

we hebben veel mensen in de eerste fase van hun loopbaan waaraan het bedrijfsleven de hele tijd trekt, zo verwoordde een van de deelnemers de zorg. Dit onderstreept het belang van n van de breekpunten, de employability-aanspraak.

Rode kaart

De eerste actie is al een feit: de actie Geef de minister de rode kaart. Om de minister van Defensie te laten zien dat u het massaal niet eens bent met het aangeboden arbeidsvoorwaardenpakket geven de bonden namens u aan de minister de rode kaart.

Bij de informatiebijeenkomsten werden de aanwezigen opgeroepen de rode kaart in

te vullen en in de bus te stoppen. Zo kan iedereen het duidelijke signaal afgeven zich niet langer door de minister als voetveeg te laten gebruiken. Op de website Defensiepersoneel in actie bestaat de mogelijkheid om digitaal een rode kaart in te vullen. De kaart wordt vervolgens door de bonden uitgeprint en bijgevoegd aan de overige rode kaarten. Alle kaarten zullen op 14 maart aan minister Hennis worden aangeboden. Voor de laatste stand van zaken over de en verdere acties kunt u de website www.defensiepersoneelinactie.nl in de gaten te houden. Hier vindt u ook diverse documenten, interessante links, een activiteitenoverzicht en de mogelijkheid om te reageren.

Een rode kaart voor de minister

Lijsttrekkers krijgen investeringsagenda van GOV|MHB en Coalitie voor Veiligheid

Om Nederland veilig te houden, moet er op 7 punten onmiddellijk worden geïnvesteerd. Dat is de boodschap die tientallen collega's van onder meer defensie, politie en justitie op 31 januari gaven aan de lijsttrekkers in Den Haag. Zij spraken hierover met Sybrand van Haersma Buma (CDA), Emile Roemer (SP), Gert-Jan Segers (ChristenUnie), Kees van de Staaij (SGP), Geert Wilders (PVV), Alexander Pechtold (D66), Jan Roos (VNL), Halbe Zijlstra (VVD), Attje Kuiken (PvdA) en Kathalijne Buitenweg (GroenLinks). De bijeenkomst werd georganiseerd door 12 bonden uit de veiligheidssector, waaronder de GOV|MHB, die samen de Coalitie voor Veiligheid (CvV) vormen.

De veiligheid in de wereld en in Nederland is ingrijpend veranderd. Een nieuw kabinet zal zowel inhoudelijk als v.w.b. budget hier antwoord op moeten geven, een investeringsagenda voor veiligheid zei de duovoorzitter van de GOV|MHB, KLTZ Marc de Natris, in perscentrum Nieuwspoor in Den Haag. Daarom bood de Coalitie voor Veiligheid de aanwezige partijen een Investeringsagenda Veiligheid aan.

Investeringsagenda veiligheid

De agenda roept op tot directe actie op 7 punten:

- Investeer in uw veiligheidsvisie
- Repareer door bezuinigingen gevallen gaten
- Zorg dat criminelen niet aan het langste eind trekken
- Accepteer geen geweld tegen uw werknemers

Neem verantwoordelijkheid in een onveilige wereld
Profiteer van samenwerking
Weet waar we het voor doen

Gerrit van de Kamp, voorzitter politievakbond ACP: *Een nieuw kabinet zal met een samenhangende visie en een forse verhoging van het budget voor veiligheid antwoord moeten geven op de nieuwe dreigingen.*

En Marcel Smit, voorzitter van justitievakbond Juvox, benadrukt: *Voor 2017 is er voor veiligheid gelukkig al extra geld vrijgemaakt. Maar dat is niet genoeg. Er gaat nog steeds te veel mis binnen belangrijke onderdelen van de veiligheidsketen dat simpelweg met voldoende financiering verholpen en beter nog voorkomen kan worden.*

Startschot

De bonden benadrukten bij de lijsttrekkers dat deze investeringsagenda wat hen betreft slechts het startschot is voor verdere gesprekken. Na de verkiezingen willen zij bij de vorming van het nieuwe kabinet hun bijdrage leveren om een samenhangende veiligheidsvisie, betere samenwerking en meer investeringen van de grond te krijgen. Na afloop gingen de politici, pers en veiligheidsprofessionals uitgebreid in gesprek over hoe de tekorten in de veiligheidssector worden ervaren en de noodzaak van directe investeringen, betere samenwerking en meer leiderschap.

De veiligheid van en in Nederland staat onder druk. Hoewel inmiddels enkele pijnlijke bezuinigingen op de veiligheid zijn teruggedraaid, kan de politiek er niet omheen dat de wereld ingrijpend is veranderd en het huidige veiligheidsapparaat daar niet tegen is opgewassen. Met deze veiligheidsagenda laten wij, professionals uit het veld, zien waar directe actie nodig is.

Investeer in uw veiligheidsvisie

De belangrijkste taak van de overheid, het borgen van de veiligheid van haar burgers, is ernstig in gevaar. Het ontbreekt aan een integrale visie op veiligheid, een passend antwoord op nieuwe (inter)nationale dreigingen en de capaciteit om deze te pareren.

Repareer door bezuinigingen gevallen gaten

Jarenlange bezuinigingen op Defensie, Politie, Inlichtingendiensten, Douane, Kinderbescherming en Openbaar Ministerie (OM) hebben deze diensten ontwricht. Aangiftes blijven liggen, munitievoorraden zijn op, zaken worden geseponeerd en mensen worden onbegeleid teruggeplaatst in de maatschappij.

Investeringsagenda Veiligheid

De werkdruk is gestegen tot een onaanvaardbaar niveau.

Zorg dat criminelen niet aan het langste eind trekken

De criminaliteit in Nederland is veel groter dan uit CBS-cijfers blijkt, zo tonen recente analyses van het OM en de politie aan. Het veiligheidsapparaat heeft fors meer capaciteit nodig om meer zaken te kunnen oppakken en daders te veroordelen. Komt dit er niet, dan dreigt een onoverbrugbare achterstand op criminelen.

Accepteer geen geweld tegen uw werknemers

De samenleving verhardt; handhavers en hulpverleners worden steeds vaker fysiek belaagd. Investeer in mensen, middelen en bevoegdheden in bewustwording van burgers om dit geweld tegen te gaan. Als handhavers niet voldoende worden gefaciliteerd, bemoeilijkt dit hun werk en maakt het hen onnodig kwetsbaar.

Neem verantwoordelijkheid in een onveilige wereld

Het veiligheidslandschap is volledig veranderd. Imminente dreiging tegen het NAVO-bondgenootschap, terrorisme,

ongecontroleerde immigratie, cybercriminaliteit, manipulatie van de media, hybride oorlogvoering en de internationale georganiseerde misdaad vragen om fundamenteel andere antwoorden. Formuleer deze, te beginnen bij Defensie. Nederland geeft aan haar krijgsmacht 2,5 miljard minder uit dan gemiddeld in de EU en zit nog veel verder onder de NAVO-norm.

Profiteer van samenwerking

Samenwerking en samenhang tussen alle partijen in de veiligheidssector is van cruciaal belang. De specifieke kracht en expertise van diensten moet beter benut worden. Geef daarom politieke prioriteit aan een ketenbenadering en aan goede samenwerking tussen publieke en private partijen.

Weet waar we het voor doen

Behoud van onze waarden en normen, onze rechtsstaat, onze manier van leven. Veiligheid, vrijheid en een stabiele maatschappij. Daar staan onze leden voor. Zij vormen de frontlinie die de veiligheid van onze samenleving dag in, dag uit bewaakt en verdedigt. De veranderende veiligheidsomstandigheden vereisen een nieuwe aanpak, nieuw beleid en nieuwe investeringen.

Wij roepen alle politieke partijen op om de komende kabinetsperiode te investeren in een veiliger Nederland. Dat betekent:

- ☑ Fors investeren in het Nederlandse veiligheidsapparaat.
- ☑ De nadruk leggen op samenwerking in plaats van focussen op afzonderlijke veiligheidsdiensten.
- ☑ Leiderschap tonen in het uitdragen van onze gezamenlijke waarden en normen.

Wij, overheidshandhavers, nemen onze verantwoordelijkheid in een veranderende samenleving. Wat doet u?

Een initiatief van de Coalitie voor Veiligheid:

door Rene Blik

Wie is nu de weg kwijt?

Op dit moment behoort Nederland in Europa tot de meest welvarende landen met een sterke economie. Ondanks dat hebben wij met z'n allen niet kunnen voorkomen dat Defensie door het ijs gezakt is. Wel kunnen wij met elkaar constateren dat in de huidige verkiezingstijd veel politieke partijen dure beloften aan de kiezers doen. Maar helaas weet ook iedereen dat dit weer beloften zijn die de politieke partijen straks niet kunnen waarmaken. Veel partijen rekenen zich rijk en zijn nu al aan het potverteren. Defensie is daarbij een van de onderwerpen.

Oefening Bison Drawsko, confronterend is het wel dat de tekortkomingen van - en pijnpunten binnen - de KL zichtbaar worden.

Maar over Defensie gesproken: is het misschien mogelijk dat de toekomstige coalitie een meerjarig defensieakkoord afsluit? Zo'n akkoord is verdedigbaar. Defensie vergt namelijk lange termijn investeringen in een internationale context. Denk hierbij met name aan de ontwikkeling van nieuwe wapensystemen. In dat opzicht neemt Defensie een bijzondere positie in ten opzicht van de andere ministeries. Het zou in ieder geval voor meer stabiliteit en continuïteit zorgen voor het defensiebeleid. Het lijkt eigenlijk wel veel op het vasthouden aan een vastgestelde norm, bijvoorbeeld de 2% BNP norm, afgesproken binnen de NAVO. Ook het defensiepersoneel hoort steeds dat de politiek veel waardering heeft voor het defensiepersoneel, maar begrijpt steeds minder dat het kabinet dit niet kan uitdrukken in beschikbaar en inzetbaar materieel. Alleen al voor het beschikbaar en inzetbaar maken en houden van het materieel en met een kleine investering in innovatie moet Defensie al 1 miljard per jaar meer ontvangen. Over de kosten van de individuele financiële waardering en het geboden perspectief met bijbehorende financiële dek-

king voor het defensiepersoneel zal ik maar niets zeggen.

Helaas hoort de GOV/MHB steeds meer op de werkvloer dat de Haagse werkelijkheid een andere is dan die bij de parate eenheden. De Haagse werkelijkheid lijkt niet op de parate werkelijkheid. Het lijkt er echt op dat de ambtelijke defensietop de band met de achterban kwijt is. In deze top zitten dan ook helaas maar drie militaire ambtenaren, namelijk de Commandant der Strijdkrachten (CDS), de Hoofddirecteur Personeel (HDP) en de Hoofddirecteur Bedrijfsvoering (HDBV). Deze laatste is tevens Chief Information Officer (CIO). En zelfs aan deze drie militairen twijfelt men bij de parate eenheden helaas steeds meer als het gaat om het duidelijk maken van de bijzondere positie van de militair en het ontbreken aan perspectief voor het zittende personeel.

Misschien komt dit voort uit het verleden, omdat wij nog niet zo lang geleden een HDP hadden die van mening was dat de beschermde status voor militairen moest worden geschrapt. Is het misschien een goed idee om eens te

bezien of de huidige bezetting van de ambtelijke defensietop wel begrijpt wat militair zijn en de bijzondere positie van de militair inhoudt? En aansluitend hetzelfde bij de andere ministeries te doen, die iets te zeggen (denken te) hebben over Defensie. Sommige burgerambtenaren in Den Haag zouden misschien eerst eens een paar jaar als militair gewerkt moeten hebben bij de parate eenheden. Dit, om beter te begrijpen wat het betekent om een militair te zijn in parate dienst en de consequenties hiervan voor bijvoorbeeld het thuisfront. De gedachte dat militairen nog steeds goudgerande arbeidsvoorwaarden hebben hoor ik zelfs nog doorklinken in de woorden van onze Minister tijdens het AO personeel.

Secretaris-generaal (SG) Wim Geerts, 3 speerpunten: mensen middelen en manieren. Graag zo snel als mogelijk daar invulling aan geven.

Terwijl zij nu, na vier jaar, toch beter zou moeten weten.

Het is natuurlijk ook aan onze vakcentrale om een bijdrage aan dit begrip te leveren. De eerste succesjes lijken in ieder geval bij sommige politieke partijen te zijn behaald, maar er is dus nog werk aan de winkel. Ook voor de GOV/MHB.

door Marc van der Burgh

Zichtbaar is bespreekbaar

Voor mijzelf betekent mijn diagnose autisme dat ik meer inzicht in mijzelf heb gekregen. Het verklaart veel en geeft handvatten om meer in samenhang met mijn omgeving te functioneren. Dat begint met over mezelf te vertellen. Juist die stap is vaak een enorme drempel. En de stap daaraan voorafgaand; beseffen dat je misschien iets anders in elkaar zit en dat laten onderzoeken. Ik denk dat dit vooral komt door het negatieve en eenzijdige beeld dat er bestaat.

Marc tijdens zijn werk als autisme ambassadeur van Defensie bij de Nationale Politie.

Klaarblijkelijk heb je een stoornis, dat is hoe het gezien wordt. Het gebruik van het begrip stoornis zet niet aan tot streven naar een inclusieve omgeving; het probleem ligt vooral bij degene met de stoornis, die moet gerepareerd worden en dan is alles weer goed. Maar zo werkt het niet, denk ik. Niemand wil natuurlijk opgezadeld worden met de gedachte dat hij/zij een stoornis heeft. En dus wil je het ook niet weten en je omgeving mag het al helemaal niet weten. En daardoor verandert er niets. Dingen die al moeilijk gaan in relatie tot je omgeving blijven moeilijk, of verergeren. Omdat niemand weet hoe het komt. Dat is jammer. Want het is niet mijn schuld dat ik autisme heb, en ik kan dat ook niet veranderen. Ik kan er wel over praten en laten zien wat ik wel kan. Ik wil het bespreekbaar maken. Daarom ben ik in mijn organisatie autisme ambassadeur geworden. Ik wil in mijn organisatie zichtbaar zijn als mens met autisme. Ik geef lezingen en voorlichtingen, ik houd gesprekken en ben soms gewoon iemand waar mensen hun eigen ervaring mee kunnen delen. Door zichtbaar te zijn draag ik bij aan een genuanceerdere beeldvorming over autisme. Door alles wat ik doe wil ik bewustwording op gang brengen over het belang van openheid als voorwaarde om met verschillen te kunnen omgaan en wil ik vertellen wat dit vraagt van individuele medewerkers. Om kunnen gaan met verschillen, met psychische diversiteit kan veel opleveren. Als ik naar mezelf kijk, als leidinggevende, dan helpt

dat om beter aan te sluiten bij wat mensen nodig hebben. Als ik er niet over praat, dan ontstaat er een mismatch. Een mismatch tussen wat ik denk dat ik kan, wat ik zou moeten kunnen en tussen de verwachtingen die mijn team van mij heeft. Gewoon er over praten helpt om die mismatch kleiner te maken of weg te nemen, zodat je elkaar kunt aanvullen.

Anders omgaan met psychische diversiteit kun je bereiken door aan te sluiten bij het bestaande beleid over diversiteit en door aan te sluiten bij de manier waarop je nu met elkaar omgaat in je organisatie en bij de manier waarop er leiding wordt gegeven. Het bestaande beleid kun je uitbreiden door begripsverbreding: diversiteit in de brede zin van het woord; ook psychische diversiteit. Dan kun je meer doen dan het bieden van *equal opportunities*. Je kunt gebruik maken van diversiteit door managing diversity, wat als uitgangspunt heeft dat individuele werknemers over unieke kenmerken beschikken. Deze kenmerken zijn een kracht in plaats van een probleem. In de managing diversity benadering wordt er vanuit gegaan dat diversiteit een aantal voordelen heeft: gekwalificeerde, gemotiveerde en betrokken medewerkers, hogere arbeidsproductiviteit, minder ongewenste uitstroom, betere en meer veilige arbeidsomstandigheden en voldoende instroom van nieuwe medewerkers.

Bij het managen van diversiteit gaat het vooral om het vermogen om verschillen tussen werknemers door communicatie over en weer productief te maken. Dat gaat niet vanzelf. Het vereist dat we werken aan de open houding, aan vaardigheden om onderling respectvol het gesprek aan te kunnen gaan over verschillen en deze met elkaar goed te vertalen in werkafspraken. Omgaan met diversiteit vraagt het nodige van de leidinggevenden. Niet alleen inlevingsvermogen en flexibiliteit, maar ook de competentie om vertrouwen te scheppen en om bruggen te bouwen. Onderzoek laat zien dat de leiderschapstijl die een toememende mate van diversiteit het best weet te benutten, transformationeel leiderschap

is. (Psychische diversiteit op het werk en de rol van de werkgever: een literatuuronderzoek. November 2014, een onderzoek door Drs. Aukje Smit in opdracht van Samen Sterk zonder Stigma). Dit is wel een boodschap om lang vol te houden. Het hiervoor genoemde onderzoek laat zien dat werkgevers vooral zorgen hebben als het gaat om psychische diversiteit. Die zorgen gaan over een negatieve houding bij andere werknemers, of een lagere productiviteit, meer uitval door ziekte, werkaanpassing die geld kosten,

Marc tijdens zijn werk als trainer in Zambia voor Defensie.

bureaucratie, de noodzaak tot begeleiding. Het blijkt dat dit beeld soms diep geworteld en resistent is, maar dat het vaak ook een gevolg is van een gebrek aan kennis en bewustzijn. Dat gebrek aan kennis en bewustzijn kan een autisme ambassadeur verkleinen. Dat is dan ook wat ik aan het doen ben: bijdragen aan de kennis over diversiteit en beïnvloeden van de houding ten opzichte van diversiteit. Door hier uiteindelijk competent mee om te gaan kan er een inclusieve cultuur gecreëerd worden. En die cultuur begint bij de mensen zelf. Bij zichtbaar durven zijn omdat dat in jouw organisatie gewoon kan omdat het bespreekbaar is en wat oplevert.

Geen pensioen boven € 70.000? Ach, dat zie ik later wel!

In de verkiezingsprogramma's van de politieke partijen zijn vaak slechts vage plannen opgenomen over de toekomst van de pensioenen in Nederland. Totdat deze programma's vorige week werden doorgerekend door het CPB. Uit de CPB-rapportage bleek ineens dat het merendeel van de partijen voor verdere aftopping van de pensioenopbouw is.

Pensioenopbouw sinds 2015 over maximaal 100.000,-

ABP kent de collectieve solidaire pensioenbasisregeling waarin alle ambtenaren verplicht meedoen. Dit wordt een bruto pensioenregeling genoemd omdat de hele bruto premie wordt ingelegd. Er wordt geen belasting geheven over de premie, en er wordt voorafgaand aan de pensioendatum ook geen belasting geheven over het opgebouwde pensioenkapitaal. Er wordt wel belasting geheven over de pensioenuitkeringen.

Sinds 1 januari 2015 is het niet meer mogelijk om volgens die bruto regeling pensioen op te bouwen over het inkomensdeel boven 100.000. In 2017 is die grens inmiddels doorgeïndexeerd naar 103.317,-. Over het inkomensdeel boven dit bedrag kun je wel vrijwillig pensioen opbouwen, maar dat is dan een netto pensioenregeling. Dat wil zeggen dat er belasting wordt geheven over de ingelegde premie, maar er wordt voorafgaand aan de pensioendatum geen belasting geheven over het opgebouwde pensioenkapitaal en ook niet over de pensioenuitkeringen.

Toen in 2015 die grens op 100.000,- werd gesteld was daar weinig verzet tegen. De GOV|MH B en haar vakcentrale de VCP hebben zich w i geroerd en de politiek opgeroepen om een belangrijke solidariteitspijler onder onze maatschappij niet te ondergraven. De CMHF zag toen ook wel aankomen dat die aftoppingsgrens wel eens verder zou kunnen gaan schuiven. Maar juist vanwege de hoogte van de grens was er weinig belangstelling. En, ach wat zal het, pensioen, ga weg man, dat zie ik later wel.

Pensioenopbouw vanaf 2018 over maximaal 74.000,-?

Maar nu blijkt dat de grens van 103.317,- opnieuw in gevaar is. Uit de CPB-rapportage blijkt dat bijvoorbeeld GroenLinks en de PvdA de aftoppingsgrens willen leggen op twee keer het modale inkomen, zo n 74.000,-. De CU en de SGP leggen de grens op 1,5 keer modaal, zo n 55.500,-. D66 legt de grens op het maximale loon voor berekening van de WW- en WIA-uitkeringen en dat is in 2017 een bedrag van 53.705,-. De SP sleutelt niet aan de

inkomensaftoppingsgrens, maar stelt een bovengrens aan de fiscale aftrekbaarheid van de pensioenpremie door deze maximaal te stellen op 40,4% (2017: vanaf 67.072,- 52%). Voor Nederland (VNL) vindt dat de fiscus niets van doen heeft met pensioenen. Fiscale aftrekbaarheid van de pensioenpremie moet helemaal worden afgeschaft. Het CDA heeft het niet over een maximum in pensioenopbouw of premieaftrek. De VVD doet dat ook niet. Van de PVV is alleen bekend dat de partij de AOW-leeftijd op 65 jaar wil brengen en de aanvullende pensioenen wil indexeren. Dat wil voor zover bekend 50Plus ook. Eerder is ook wel de bovengrens van de derde belastingschijf genoemd als aftoppingsgrens. Dat is in 2017 een bedrag van 67.072,-.

Rekenvoorbeeld

Laat ik u een rekenvoorbeeld met uitwerking geven van de pensioenopbouw voor een militair in de huidige ABP eindloonregeling bij de huidige grens van 103.317,-, bij 74.000,- en bij 55.500,-. Misschien wordt u dan wakker. Voor de burgerambtenaren geldt met iets andere rekenvariabelen iets vergelijkbaars. Het betreft bruto bedragen.

Militaire ambtenaren		2017	Aftoppingen 2018	
Pensioengevend inkomen		103.317	74.000	55.500
AOW-franchise		19.100	19.100	19.100
Pensioengrondslag		84.217	54.900	36.400
Pensioenpremie	%	23,30%	23,30%	23,30%
Pensioenpremie		19.623	12.792	8.481
Premiebijdrage Defensie	62,25%	12.215	7.963	5.280
Premiebijdrage militair	37,75%	7.408	4.829	3.202
Pensioenopbouw	%	1,657%	1,657%	1,657%
Pensioenopbouw OP per jaar		1.395	910	603
Pensioenopbouw PP per jaar		977	637	422

Pensioenschade in geld

Stel, in 2017 verdient u 103.317,-. Bij dat inkomen hoort in 2017 een opbouw ouderdomspensioen (OP) van 1.395,- bruto voor alleen dat jaar. Vervolgens wordt in 2018 de aftoppingsgrens op 74.000,- gezet. Volgens de rekenwijze die nu in 2017 geldt, komt dan het ouderdomspensioen dat u opbouwt in 2018 uit op 910,- bruto, een pensioenschade van 485,- bruto in n jaar. Uw partnerpensioen (PP) wordt ook geraakt omdat de opbouw partnerpensioen 70% van uw ouderdomspensioen bedraagt. De PP schade die u alleen in 2018 oploopt is 340,- bruto.

Voor het ouderdomspensioen geldt dat die 485,- bruto, het bedrag is dat u jaarlijks vanaf uw pensioendatum van ABP zou krijgen zo lang u leeft. Na 10 jaar verlaagde aftoppingsgrens is de pensioenschade cp al opgelopen tot 4.850,- bruto minder pensioen per jaar levenslang vanaf pensioendatum. Dat kun je van te voren zien aankomen en daar zou je nog iets aan kunnen doen.

Voor het partnerpensioen dat tot uitkering komt bij uw overlijden v r uw pensioen-

datum geldt dat er een overval wordt gepleegd door de verlaagde aftopping. Het PP wordt nl. berekend op basis van verleden n toekomstige dienstjaren tot aan pensioendatum. In het rekenvoorbeeld is de PP-schade 340,- bruto per jaar. Bij uw overlijden op bijv. 33 jaar wordt het PP mede berekend over uw toekomstige deelnemersjaren tot uw pensioendatum van nu 67 jaar. Dat zijn 34 jaren keer 340,- is 11.560,- per jaar PP minder voor uw partner, en wel levenslang vanaf uw datum overlijden.

Arbeidsvoorwaardenschade in geld

In het rekenvoorbeeld is de totale pensioenpremie 19.623,-. Van die premie betaalt uw werkgever 70%, is 12.215,-. Bij verlagings van de aftoppingsgrens daalt de totaalpremie tot 12.792,- en de bijdrage werkgever 70% daalt naar 7.936,-. Uw arbeidsvoorwaardenpakket daalt in n jaar met 4.252,- in waarde. De 30% van de premie die u zelf betaalt komt via een verlaagde IB-afdracht bij u terug in de portemonnee. Echter, de verlagings van de werkgeverbijdrage ad 4.252,- vloeit in eerste instantie terug in de kas van de werkgever. En probeer het daar maar weer uit te krijgen. Let wel: het gaat hier om arbeidsvoorwaardengeld, om uitgesteld loon! Bij de aftopping op een ton hebben we onze les geleerd. Bij Defensie is het werkgeverdeel van de premie boven een ton nooit terug gekeerd naar de deelnemers met een inkomen boven een ton. Dit geld is duidelijk toe te rekenen aan deze mensen, maar het is in de totale pot van arbeidsvoorwaardengeld gevloeid. De CMHF is van mening dat de werkgeversbijdrage terug moet vloeien naar de benadeelden net zoals bij de sector Rijk

Andere oplossingen

Er zijn mensen die denken dat een ander pensioensysteem, bijv. in de vorm van individuele potten, verlaging van die aftoppingsgrens kan tegenhouden. De werkelijkheid is anders. Bijv. D66, de partij die de aftoppingsgrens het verst omlaag wil brengen, is tegelijkertijd ook voorstander van een systeem van individuele potten. Het kan zo maar gebeuren dat het nieuwe kabinet niet kiest voor een ingrijpende wijziging van het pensioensysteem, maar voor een forse verlaging van de aftoppingsgrens, of misschien wel voor beide. Het is dan bovendien ook nog de vraag onder welke voorwaarden er boven die aftoppingsgrens ruimte overblijft om een vrijwillig netto pensioen op te bouwen. De PvdA en D66 bijv. willen wel de mogelijkheid bieden om een vrijwillige netto pensioenopbouwruimte tot aan 100.000,- te behouden. Daarboven is het dan priv -sparen. Wat de andere partijen met een vrijwillige netto pensioenruimte boven de aftoppingsgrens willen is niet bekend.

GOV|MH B

De GOV|MH B wil helemaal geen aftopping. Die grens van een ton was al te veel. Het is te hopen dat deze keer ook de andere vakcentrales vinden dat hun achterban wordt geraakt en dat ze in het geweer komen. Een pijler onder de samenhang in de Nederlandse samenleving komt steeds verder onder druk te staan. Voor de overheid zou het een mooie besparing zijn op arbeidsvoorwaarden. Het gaat bij het ABP al gauw om 10% van de totale pensioenpremie waaraan de werkgever 70% bijdraagt. Maar dat geld waarvan u nu een prachtig pensioen opbouwt voor u en uw partner, is al ingeboekt als bezuiniging op de overheidsbegroting.

Als de verlaging van de aftoppingsgrens doorgaat zullen meer mensen met een inkomen boven de aftoppingsgrens voor een pensioenpuzzel komen te staan. Commerci' le verzekeraars zullen zich op die markt storten met allerhande producten. Het wonderlijke is dat deze mensen met de huidige invulling van het collectieve solidaire pensioen door ABP allang een Zwitserleven gevoel zouden moeten hebben. Zij bouwen reeds een collectief solidaire pensioen op tot 103.317,- met een acceptabele premie n een forse werkgeversbijdrage, bij een door de jaren goed ABP vermogensrendement. Dat gaat onder die voorwaarden niet lukken bij een verzekeraar. Het wordt door het ABP al voor ze geregeld zonder dat ze er omkijken naar hebben, maar dat wordt helaas vaak niet zo gevoeld. Straks moeten deze mensen zelf de financi' le markt op en gaan kiezen. De ervaring leert dat dat vaak niet gebeurt, dan wel in verkeerde producten gebeurt.

Mocht het nu zo zijn dat die aftoppingsgrens inderdaad daalt, dan is het van belang dat het netto pensioenproduct van ABP dat nu wordt gebruikt voor pensioenopbouw boven 103.317,-, ook kan worden gebruikt vanaf dat lagere grensbedrag. De vraag naar zo n door het pensioenfonds geleverd product zal veel groter zijn en levert ook voor veel mensen die de weg kwijt raken in de financi' le jungle, een goede oplossing. Vooral aan een risicoverzekering voor aanvulling van het partnerpensioen v r pensioendatum zal geregeld behoefte bestaan. Het huidige netto ABP risicoproduct voor het partnerpensioen levert daar met een prima prijs-prestatie verhouding reeds een goede oplossing voor.

Pensioenen

door Martin Weusthuis

ABP indexeert niet na hoog rendement over 2016

Het ABP heeft vandaag laten weten dat het in 2016 goed heeft geboerd met zijn vermogen. Doordat er over heel 2016 een netto vermogensrendement is behaald van 9,5%, is het vermogen op 1 januari 2017 gestegen naar 382 miljard euro en de dekkingsgraad naar 96,6%.

Dat is een stijging van het vermogen van 351 miljard met 31 miljard euro in 'n jaar naar 382 miljard. 1% pensioenindexatie voor actieven en gepensioneerden (overeenkomend met de 1% loonstijging die de werkgever in het vooruitzicht stelt) per 1 januari 2017, is een bedrag van 3,82 miljard euro. Nog meer perspectief: op dit moment bedraagt de totale indexatieachterstand over de afgelopen jaren 11,9%, oftewel 45,45 miljard. Het wordt in het licht van deze cijfers steeds ongeloofwaardiger dat er niet (gedeeltelijk) wordt geïndexeerd en in het afgelopen jaar regelmatig werd gewaarschuwd voor kortingen.

Discrepantie

Maar waarom dan deze discrepantie? Dat komt omdat de toezichthouder DNB alle pensioenfondsen in Nederland oplegt rekening te houden met een verwacht laag rendement over dat vermogen in de toekomst. Per 1 januari 2017 is dat rendement door DNB gezet op 1,3%. Dit is het zogenoemde risicovrije rendement, een rendement dat zelfs een financieel analfabeet op dit moment kan halen. U ziet, DNB gaat voorzichtig met uw pensioengeld om. DNB doet dat ook vanuit de gedachte dat indexatie van pensioenen geen feestje mag zijn voor de ouderen dat de toekomstige pot voor jongeren opvreet. Ook die gedachte is niet geboren uit domheid, maar wel uit overdreven voorzichtigheid. Want waar kijken we nu naar? Naar rentes op spaargeld of daadwerkelijk door ABP gerealiseerde rendementen op risicodragend vermogen door de jaren?

ABP rendementen

Het ABP vermogensrendement in 2015 per 1 januari 2016 was 2,7%, niet om over naar huis te schrijven. Maar in de jaren na de eeuwwisseling, met inbegrip van

de twee crises in 2003 (dotcom crisis) en 2008 (kredietcrisis) behaalde ABP gemiddeld per jaar nog steeds zo'n 7% rendement op vermogen (zie grafiek). Het is waar: rendementen uit het verleden bieden geen garantie voor de toekomst. Maar je kunt je ogen ook sluiten voor behaalde resultaten in het verleden en voor de doorlopende economische conjunctuur, die veel meer de financiële mogelijkheden bepalen van een pensioenfonds met betalingsverplichtingen over vele tientallen jaren. Voor de duidelijkheid, die 1,3% van DNB is een reëel rendement, d.w.z. exclusief inflatie. Die 7% van ABP is een nominaal rendement, d.w.z. inclusief inflatie. Haal je daar de gangbare 2% inflatie af, dan kom je op 5% reëel rendement. Hier is dus sprake van daadwerkelijke waardevermeerdering. Er is verder ook een opmerkelijk verschil met de aanname die het ABP-bestuur doet in het rendement dat wordt verwacht over de premiegelden die binnenkomen. Bij de vaststelling van de hoogte van de premie gaat het ABP-bestuur (goedgekeurd door DNB!) uit van 2,8% verwacht toekomstig reëel rendement over die premie. Het is opvallend bij de berekening van de gelden die binnenkomen uit te gaan van een hoger verwacht rendement dan bij de gelden die uitgaan, terwijl die gelden samen 'n vermogen vormen waarvoor dezelfde financieel-economische verwachtingen zouden moeten gelden.

Financieel Toetsings Kader

Het ABP-bestuur zou misschien wel anders willen, maar kan niet anders dan aan de leiband van de toezichthouder binnen de gestelde regels in het zgn. Financieel Toetsings Kader (FTK), de premie en uitgaven vaststellen. Zou het bestuur bij het vaststellen van de pensioenen (en korting en indexatie) ook uit kunnen gaan van het prudente reële rendement van 2,8%, dan lag de dekkingsgraad op 1 januari 2017 zo'n 20% punt hoger rond de 116%. Tussen de 110% en de 125% kan er volgens de FTK-regels gedeeltelijk worden geïndexeerd.

CPB-berekeningen

In een brief van 30 januari 2017 liet de staatssecretaris van SZW weten dat wat haar betreft de rekenrente niet wordt aangepast. Dat zou leiden tot een voordeel voor oudere deelnemers in de vorm van indexatie en dat is speculeren met de pensioenen van de jongere deelnemers. Zij zei dit naar aanleiding van een CPB-onderzoek

na Kamervragen over het leggen van een bodem in de rekenrente voor pensioenfondsen.

De CPB-cijfers geven hier aanleiding tot nuancering omdat uit het onderzoek blijkt dat het leggen van een bodemrente van 2% gedurende 5 jaar nauwelijks generatie-effecten kent. Bij toekomstscenario's uitgaand van een voortdurende slechte conjunctuur en rentestand gaat het om een effect van respectievelijk plus 1% (oud) en min 1% (jong) op de hoogte van de pensioenen. Gaat het CPB uit van de (betere) toekomstscenario's die in 2010 nog golden, dan is er geen zichtbaar effect meer. Toegegeven, leg je de bodem hoger en/of langer, dan pakken de afwijking groter uit en zijn er in relatie tot die FTK rekenrente wel degelijk substantiële generatie-effecten.

CMHF

Het CPB-rapport in begrijpelijke taal: als je meer uitbetaalt aan ouderen blijft er minder over voor jongeren. Dat is een waarheid als een koe. Maar de hamvraag is echter: is er op basis van het aanwezige kapitaal, toekomstverwachtingen beleggingen, opbrengsten tot nu toe en een eerlijke verdeling tussen jong en oud, aanleiding om tot korting of indexatie over te gaan? U kent het standpunt van de CMHF. Met pensioengeld moet je voorzichtig zijn, het gaat om inkomen waarop mensen rekenen.

Maar de overdreven voorzichtigheid om uit te gaan van de huidige spaargeldrente, terwijl het ABP zijn rendement haalt uit beleggingen die bewezen langdurig hoger renderen, heeft iets weg van het in weerwil van cijfers en feiten niet willen of niet durven bewegen door DNB. Ook het onderzoek van het CPB sterkt de CMHF weer in de gedachte dat de rigiditeit van DNB alleen begrijpelijk is vanuit de blijvend pessimistische blik van een toezichthouder die geen enkel risico wil nemen en vreest voor schadevergoedingseisen richting Staat der Nederlanden. Maar de CMHF ziet dat anders. Wij kijken met een positiever macro-economische blik naar de toekomst. Bij de werkelijk gerealiseerde rendementen van ABP, een weer aantrekkende economie na bijna 15 jaar crisis, een oplopende inflatie en rentestand in de eurozone, en een ABP-vermogen om u tegen te zeggen, is het tijd om de dagkoersen van de risicovrije rente in onze analyse en maatregelen nog wel mee te nemen, maar niet bepalend te laten zijn.

Altijd een goed inkomen, ook bij arbeidsongeschiktheid? Dat heb je zó geregeld!

KORTING VIA JE WERKGEVER

Jij draagt bij aan vrede, vrijheid en veiligheid. Maar werken bij Defensie is ook zwaar met risico's en gevaren. Dat weet jij als geen ander. Extra belangrijk dat je goed voor jezelf zorgt. Want als jij uit de running raakt, heeft dat veel impact. Ook op jouw inkomen. Dat kan afzakken tot bijstandsniveau! Voorkom geldzorgen met dé arbeidsongeschiktheidsverzekering speciaal voor iedereen die werkt bij Defensie (militairen én burgerpersoneel).

Jouw voordelen

- ✓ Altijd verzekerd van minstens 70% inkomen tot je AOW
- ✓ Lage maandpremie: minder dan € 5,-
- ✓ Sluit perfect aan op de WIA, jouw cao en pensioenregeling
- ✓ Je blijft pensioen opbouwen bij arbeidsongeschiktheid
- ✓ Extra inkomenszekerheid bij een hypotheekaanvraag
- ✓ Geen medische vragen bij aanmelding binnen 6 maanden na indiensttreding

Nu regelen, voor altijd een zorg minder!

Bereken je premie op: www.loyalis.nl/defensie

jij, je pensioen en **Loyal**is

Pensioenen

ABP netto pensioen boven een ton een woekerpolis?

door Martin Weusthuis

Het ABP informeert deelnemers aan de netto pensioenregeling over de slechte rentabiliteit van het spaarproduct binnen de regeling. Het advies zal zijn daar niet aan mee te doen, het zou een onaantrekkelijk product zijn. Het ABP heeft gelijk onder de huidige omstandigheden. Maar wat is de reden en wat is er werkelijk aan de hand?

ABP netto pensioenregeling

Vanaf 1 januari 2015 werd de verplichte en fiscaal gesubsidieerde pensioenopbouw in Nederland begrensd op 100.000,-. Per 1 oktober 2015 opende zich de mogelijkheid om in een netto pensioenregeling bij ABP pensioen op te bouwen boven die aftoppingsgrens van 100.000,- (2017: 103.317,-). Het heet netto pensioen omdat er belasting wordt betaald over de premie terwijl de pensioenuitkering belastingvrij is. De keuze is of alleen het partnerpensioen verzekeren dat tot uitkering komt als u sterft of pensioendatum, of alleen een ouderdoms- en partnerpensioen bij elkaar sparen met uitkeringen vanaf pensioendatum, of beide.

Netto risicopensioen vs pensioendatum

Het risicopensioen vs pensioendatum waar de meeste geïnteresseerden vaak terecht voor hebben gekozen, is nog steeds een prima product en kan met een goede prijs-prestatie verhouding een (grote) terugval in het inkomen van uw partner voorkomen. Als u er nog niet naar heeft gekeken; naarmate uw inkomen de ton meer overschrijft wordt het steeds interessanter om dit te doen. Een simpele berekening op de ABP-website verschaft inzicht in de hoogte van het nabestaandenpensioen van uw partner na uw overlijden.

Netto spaarpensioen na pensioendatum

Het gaat dus om het netto spaarpensioen. Het probleem zit erin in aanpassingen in de wetgeving nadat de ABP netto pensioenregeling onder druk van de vakbonden (ook van de GOV|MHB) van de grond was gekomen. De netto spaarpensioenregeling levert als product niet een pensioen (een uitkering per maand) maar een kapitaal op, waarvan op pensioendatum een pensioen moet worden aangekocht. Een voorwaarde is dan wel dat met het opgespaarde kapitaal een pensioen wordt ingekocht in de verplichte basisregeling onder een ton van datzelfde pensioenfonds. En daar zit er de kneep. Die inkoop gebeurt tegen de dekkingsgraad waarbij volledige indexatie

mogelijk is (128%) terwijl de actuele ABP dekkingsgraad veel lager ligt (1 feb 2017: 98,9%). Inkoop begint dan allereerst met het inleveren van pakweg 30% van het kapitaal voordat tot inkoop pensioen wordt overgegaan. En na inkoop loopt dat netto pensioen gewoon mee in de voorwaardelijke indexatie en de eventuele afstempeling van het basispensioen.

Shoppen met het opgebouwde kapitaal

Bij de totstandkoming van de ABP netto pensioenregeling was het nog mogelijk om te shoppen (bij andere pensioenuitvoerders) met het bij ABP opgebouwde netto kapitaal. Daarmee wordt de inlevering van die 30% kapitaal omzeild. Dat werd in een later stadium bij wet onmogelijk gemaakt.

Om die shopmogelijkheid toch overeind te houden blijft over dat de werkgever minstens 10% in de premie gaat bijdragen. Op dit moment is de kans dat de werkgevers binnen de overheid daar op ingaan klein, heel klein. Begrijpelijk, omdat ten eerste de werkgevers bij overheid en onderwijs bezig zijn de pensioenkosten omlaag te brengen, en ten tweede omdat de werkgever die 10% besteedt aan premie voor degenen die deelnemen aan de netto pensioenregeling, dat op basis van gelijke behandeling ook moet doen in de vorm van loon aan alle andere werknemers die niet deelnemen. NB: De GOV|MHB wil dat de werkgeverspremie die Defensie voor 2015 besteedde aan de premie voor pensioenopbouw boven een ton, terug vloeit naar de betreffende werknemers. Defensie weigert en de andere drie militaire bonden vinden het niet hun zaak. Maar het is wel arbeidsvoorwaarden-geld dat de werkgever in eigen zak steekt!

Toekomst pensioenstelsel

Het is onduidelijk hoe de discussie rondom het toekomstige pensioenstelsel zich zal ontvouwen. Er zijn zoveel mensen als meningen. Een steeds sterker terugkerend verhaal is echter dat de fiscale aftoppingsgrens wel eens flink zal kunnen gaan dalen naar twee keer modaal, zo naar 70.000,-. Ook lagere bedragen worden genoemd.

Bij zo'n aftoppingsgrens ontstaat een heel ander beeld van het netto pensioen. De belangstelling om zo'n netto pensioenverzekering af te sluiten zal veel groter zijn. Onder die druk kan het zo maar zijn dat de wettelijke restricties die nu leiden tot een onaantrekkelijk product, worden aangepast.

GOV|MHB

Inderdaad is het zo dat het netto pensioen zoals dat momenteel bij ABP wordt uitgevoerd, vanwege wettelijke beperkingen rondom die inkoop een oninteressant product is. Voor de duidelijkheid: het gaat niet om het ABP-beleggingsrendement of de ABP-kosten. Dat zijn door de jaren heen interessante gegevens.

De GOV|MHB zal blijven pleiten voor een complete pensioendeckking voor alle werknemers over alle inkomens heen bij overheid en onderwijs. Het ABP-bestuur is dan ook gevraagd dit netto product in de voorlichting niet kapot te schrijven, omdat de GOV|MHB rekening houdt met de omstandigheid dat de wettelijke restricties worden aangepast en dat we het netto pensioen na de kabinetsformatie nog hard nodig zullen hebben. En onder die nieuwe omstandigheden zullen de andere bonden dat hoogstwaarschijnlijk ook vinden. Voor de huidige en potentieel nieuwe deelnemers het advies om even te wachten om te bezien hoe zaken zich ontvouwen. Mochten er ontwikkelingen zijn dan vindt u op deze plaats weer analyse en advies.

Juridische zaken

door Bert Blomk

Werkloos en ziek, maar geen pensioenopbouw

Enige tijd geleden verraste een lid mij met het volgende. Hij zat in het SBK-2012 en op het moment dat hij met ontslag ging was hij ziek. Dit had tot gevolg dat hij na ontslag en zolang hij ziek was (tot maximaal 18 maanden na de eerste ziektedag), recht had op de uitkering bedoeld in artikel 62 van het Burgerlijk ambtenarenreglement defensie BARD (voor militairen: artikel 120 Algemeen militair ambtenarenreglement (AMAR)).

Toen hij, enige tijd later, niet meer ziek was en de BARD-uitkering werd stopgezet, merkte hij dat hij gedurende die periode geen deelnemer was in het ABP. Hiertegen wilde hij procederen. Aldus geschiedde.

ABP stelde dat het pensioenreglement niet voorziet in pensioenopbouw tijdens de BARD-uitkering. Wij stelden dat het betrokken lid sinds zijn ontslag een ziekte-uitkering had en hij daardoor recht had op de bovenwettelijke uitkering bedoeld in artikel 5 van het Besluit bovenwettelijke uitkeringen bij werkloosheid voor de sector defensie (BWDEF). Op grond van die uitkering is er wel pensioenopbouw. Dat in de praktijk deze uitkering, ten onrechte, niet wordt toegekend, laat staan uitgekeerd (deze is a.h.w. geabsorbeerd door de BARD-uitkering) doet daar niet aan af. We moeten de uitkomst van de beroepsprocedure nog afwachten,

maar ik zie voor de betreffende doelgroep reden om nu al in actie te komen. Ik wil daarom degene die binnenkort eventueel ziek met ontslag gaan (geen leeftijdsontslag), of momenteel de BARD- of AMAR-uitkering hebben, oproepen zich bij mij te melden. We kunnen dan proberen om toekenning van de uitkering bedoeld in artikel 5 BWDEF uit te lokken. Qua uitkeringshoogte heeft dit dus geen gevolg, omdat de BWDEF-uitkering wordt gekort op de BARD/AMAR-uitkering, maar met de expliciete toekenning van deze uitkering ben je wel zeker van pensioenopbouw tijdens de ziekteperiode.

Overigens zal dit thema ook aan de orde komen in de Pensioenkamer. Mogelijk komt daar al een mooie regeling uit.

Wordt vervolgd.

ADVERTENTIE

Marineclausule Pakket Officier

Het Pakket Officier biedt veel mogelijkheden en voordelen voor de actief dienende militair. Een van de bijzonderheden betreft de mogelijkheid om een zogenaamde Marineclausule aan de doorlopende annuleringsdekking toe te voegen.

Wat is een Marineclausule ?

Een Marineclausule is een aanvullende dekking op een annuleringsverzekering. In een aantal specifieke gevallen kunt u een schadeclaim indienen. Bijvoorbeeld als u de reis onverwacht moet annuleren of omboeken ten gevolge van een van de volgende oorzaken:

- Met vertraging arriveren van het schip (minimaal 24 uur)
- Wijziging van de route van het schip
- Overplaatsing binnen de marine
- Het verplicht moeten volgen van een cursus
- Intrekken van het verlof door de bevoegde instantie bij de Marine

Uw partner ook verzekerd

Het is eveneens mogelijk uw partner onder de dekking te laten vallen. Handig als u bijvoorbeeld in het buitenland heeft afgesproken op een bepaald tijdstip en haven. Uw partner hoeft niet werkzaam te zijn bij defensie. Ook hanteren wij een ruim partnerbegrip. Wel moet u duurzaam samenwonen. Offerte en informatie Pakket Officier & Marineclausule De Marineclausule is af te sluiten bij het Pakket Officier. Wij leveren deze bijzondere voorwaarde tegen gereduceerde premies.

- Alleenstaande per jaar 16,- > Geen partnerdekking
- Gezinsdekking per jaar 32,- > Duurzaam samenwonend = partnerdekking

Wilt u een offerte ontvangen of vrijblijvende informatie? Neem dan contact met ons op via **010-4552500**.

Prinsenland Adviseurs

De Defensiebegroting gefileerd Deel 3: Een lange termijn doorkijk?

Twee verkeerde rekenmodellen maken het mij niet gemakkelijk om de politieke en economische consequenties van de defensiebegroting te doorgronden. In het ene model staat te weinig informatie en in het andere staat juist te veel, of beter omschreven zegt het laatste model meer dan het waar kan maken. Maar is wat er in die modellen wel staat dan voldoende juist? Ook in dit geval moet ik u teleurstellen. En ook nu weer kan het ministerie van Defensie daar eigenlijk niet zo heel veel aan doen. Opnieuw zijn de regels van Financiën de boosdoener. Ik tracht u dit stap voor stap uit te leggen.

Als u een begroting van een ministerie bekijkt dan ziet u dat er meer dan één jaar in te vinden is. Elk ministerie kijkt terecht een jaar of vijf vooruit. Waarom dat vijf is weet ik ook niet en ik zal u flauwe grappen over communistische vijfjarenplannen besparen. Vooruitkijken is goed, alleen zou dat eigenlijk per ministerie moeten verschillen. Vijf jaar is voor Buitenlandse zaken koffiedik kijken en ver weg. Maar U kunt zich voorstellen dat het ministerie van Infrastructuur & Milieu (I&M), dat over onze dijken en het milieu gaat, verder in de toekomst kijkt. Dat geldt eigenlijk ook voor andere complexe ministeries zoals Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (O&W) en natuurlijk Defensie. En laat Defensie sinds kort nu ook een poging daartoe doen! Een poging om ruim twintig jaar vooruit te kijken. Dat verdient een compliment, zowel aan het bestuurlijk apparaat als aan de Tweede Kamer die dit afgedwongen heeft. Helaas gooit in die doorkijk de lange arm van Financiën weer roet in het eten. Immers zij eist dat er geen politieke besluiten in mogen worden verwerkt en dus is vanaf het zesde jaar de begroting in totaal volume precies hetzelfde. Zo kun je eenvoudig uitrekenen dat het percentage BBP dat wordt uitgegeven aan Defensie in de komende twintig jaren daalt naar 0,7 procent. Nederland komt dan qua defensie-uitgaven zelfs ver onder Luxemburg en IJsland uit. Nu mag je niet helemaal Financiën de schuld geven want deze regel is in de wet vastgelegd. Dat vind ik echter een slap excuus, want het was de wens van de Tweede Kamer om verder te kunnen kijken. Een goed verstaan- der had dan voor die wettelijke bepaling een

oplossing verzonnen. Desnoods zet je een disclaimer onder de tabel. Dit is een beetje formeel je middelvinger opsteken naar het parlement. Toch geeft de twintigjarige doorkijk wel iets meer informatie. De begroting is namelijk wel uitgewerkt in onderdelen en dan zie je al problemen ontstaan. Immers de inflatie op de aanschaf van middelen is geen nul en je kunt zien dat er steeds minder geld beschikbaar komt. Bovendien gebruikt men bij de Defensiebegroting een inflatiepercentage dat gebaseerd is op het Nederlands gemiddelde. Dat laatste is raar omdat in het inflatiegetal ook zaken worden meegenomen waar defensie niets mee te maken heeft, zoals de prijs van luiers, rollators, vakantiehuizen en bepaalde belastingen. Er zijn natuurlijk ook belastingen waar defensie heel veel mee te maken heeft, zoals de loonbelasting en sociale premies. Dat daar dan weer zaken fout gaan, heeft het geblunder rond de Wet Uniformering Loonbegrip (WUL), het AOW-gat en de pensioenpremie recent laten zien. Opmerkelijk is overigens dat Financiën, die meest bovenop Defensie zit als het om grote aanschafprojecten gaat, hier zo heeft zitten slapen. Het probleem in die langjarige begroting is echter niet alleen dat de inflatie steeds meer budget opsnoept, bij Defensie gaat dat om een aantal redenen nog veel sneller. De krijgsmacht heeft nu eenmaal duur materieel nodig waar een beperkte markt voor is en dan is de inflatie hoger. Dat is niet te zien in die begroting want Defensie is verplicht op die algemene inflatie te gebruiken, weer zo'n regel. Nog idioter wordt het als je naar de loonontwikkeling kijkt, die is namelijk lager dan het landelijk gemid-

delde. Raar dat hier dan diezelfde regel niet door Financiën wordt afgedwongen. Dat betekent niet alleen dat die twintigjarige doorkijk nog meer onjuiste informatie geeft. In politieke zin betekent dat de facto ook dat men er in het Haagse vanuit gaat dat militairen (en burgermedewerkers) het twintig jaar lang zullen accepteren dat ze nauwelijks salaris erbij krijgen. En idiote gedachtegang en eentje die de minister niet zal helpen om haar personeelstekorten in te lopen. Ik heb een vermoeden dat de onbruikbaarheid van die lange termijn begroting ook door een aantal politieke partijen is opgepikt. De recente discussie om Defensieplannen nu ook langjarig af te spreken aan het begin van een regeerperiode is daar een aanwijzing voor. Dat zal in ieder geval op de middellange termijn wat stabiliteit kunnen geven. Voor de langere termijn is iets meer creativiteit in begroten nodig. En daar is behalve politieke druk vooral ook wat meer professionaliteit van het ministerie van Financiën nodig. Immers begroten is meer dan alleen boekhouden, het is ook plannen inzichtelijk maken en eventueel problemen laten zien. Een betere aanpak zal een regering beter in staat stellen de krijgsmacht op orde te houden.

En het zal de politieke partijen beter in staat stellen om hun verkiezingsprogramma's op te stellen. Beter dan dat rare keuzelijstje dat enkele maanden geleden in het Haagse bovenwater kwam. Wat daarin stond over Defensie was aantoonbaar en bijna Trumpiaans onjuist. Ik vraag me daarom nog steeds af wat de ambtelijke top in hemelsnaam met dat lijstje dacht te bereiken.

Oudste uniek militaire onderscheiding ter ziele

Met een simpele pennenstreek heeft Koning Willem-Alexander, op advies van minister van Defensie Hennis-Plasschaert, de oudste uniek militaire onderscheiding per 1 juli 2017 ter ziele gedragen. Met ingang van die datum is het Onderscheidingsteken voor Langdurige, Eerlijke en Trouwe Dienst niet langer uitsluitend meer bedoeld voor militairen onder de rang van officier.

Het Onderscheidingsteken voor Langdurige, Eerlijke en Trouwe Dienst werd ingesteld bij Koninklijk Besluit van 19 februari 1825 voor militairen, beneden de rang van officier, dienende bij het Nederlandse- of het Nederlands-Indische Leger. Daarmee is deze onderscheiding ouder dan bijvoorbeeld de Militaire Willemsorde. Na meer dan 192 jaar kan deze onderscheiding, met ingang van 1 juli 2017, ook worden toegekend aan gewapende burgers bij Defensie.

De gedachte, van minister Hennis-Plasschaert, is dat medewerkers die als burger bij Defensie zijn aangesteld en die in de uitoefening van hun functie een wapen dragen, net als militairen gerechtigd zijn om namens de overheid strikt gereguleerd geweld uit te oefenen. De wijziging van het Besluit doet, volgens de minister Hennis-Plasschaert, recht aan de hybride aard van de functies die deze burgermedewerkers uitoefenen en aan de belasting die deze met zich meebrengen. Anders gezegd: voor de toekenning van

deze onderscheiding is slechts het dragen van een wapen een vereiste. Al die andere zaken die het vak van militair uniek maken in die Koning Willem I ertoe aanzette om over te gaan tot de instelling van dit onderscheidingsteken, zijn klaarblijkelijk, in de ogen van deze minister, niet ter zake doende.

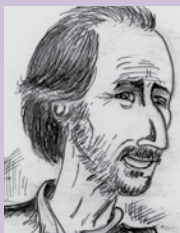
De minister had er ook voor kunnen kiezen om een traditie in ere te herstellen. Voor het burgerpersoneel bij Defensie bestond er immers in het verleden al een onderscheiding voor trouwe dienst: de Medaille voor IJver en Trouw, ingesteld door Koning Willem III in 1877. Anderszins is het echter ook wel begrijpelijk dat dit geen optie was: het had immers onnatuurlijk overgekomen als deze minister plots nog echt iets hersteld had.

Nu wordt 192 jaar unieke militaire traditie simpelweg over boord gegooid door minister van Defensie Hennis-Plasschaert. De normalisatie van de militair wordt zonder oog voor de bijzondere positie van

de militair, stilzwijgend achter de schermen gewoon voortgezet.

En dan vindt deze minister het vreemd dat zij geen vertrouwen (meer) geniet van haar eigen personeel?

Koorts

De temperatuur in de politiek loopt op. Verkiezingskoorts zou je het kunnen noemen. Op 15 maart 2017 mogen wij -immer nuttige- burgers naar de stembus om ons weer vier jaar verzekerd te weten van een democratisch tot stand gekomen volksvertegenwoordiging (Tweede Kamer).

Het veld is echter verdeeld en versnipperd als nimmer tevoren. De koplopers (PVV/Wilders en Rutte/VVD) mijden vooralsnog om hen moverende (drog)redenen het TV-debat. Op zondag 26 februari werd in de Rode Hoed de eerste slag geslagen in de strijd om de gunst van de kiezer. Pechtold, Klaver, Bruma, Asscher en Roemer gingen redelijk fatsoenlijk en inhoudelijk met elkaar in debat.

Winnaar zou Alexander Pechtold van D66 zijn, waarschijnlijk meer vanwege zijn politieke senioriteit en enigszins flamboyante verschijning dan sec op de inhoud. Op de uitkomst van de verkiezingen van 15 maart a.s. valt nog geen peil te trekken. Het lijkt er op dat VVD en PVV redelijk gelijk op gaan. Niet te hopen valt dat de PVV de grootste wordt, want dan zou Geert Wilders als eerste in aanmerking komen om te gaan formeren. Een brug te ver naar mijn mening.

Kijken wij naar de politieke stand van zaken als het er om gaat wie Defensie een warm (pecunia) hart toedragen, dan valt het op dat de respectievelijke defensieparagrafen de internationale omgeving min of meer negeren. Struisvogelpolitiek van de bovenste plank.

De dames en heren politici denken nog steeds voor een dubbeltje op de eerste rij te kunnen blijven zitten.

Je zou toch denken dat DJ Trump en zijn minister van Defensie James Mattis zeer helder zijn geweest in hetgeen zij eisen van de EU-NATO partners, d.w.z. zij zullen rapido hun defensiebegrotingen moeten verhogen, anders volgen er maatregelen (de USA rugdekking zou -deels- kunnen vervallen). Vooralsnog lijkt het er niet op dat Nederland gaat voldoen aan de eis van de USA.

Wat doet Nederland op dit moment: in 2017 geven wij 8,7 miljard euro uit aan de zwaarmacht, dit is ca. 1,1 % van het bnp. Minister Hennis zou dit graag zien stijgen naar 1,45 % aan het eind van de komende kabinetsperiode (2017-2021). In harde euro's: een verhoging van het budget oplopend tot 2,5 miljard in 2021. Dit gedachtegoed van de minister vind je overigens niet terug in het VVD verkiezingsprogramma (= plus 1 miljard).

Wat willen andere partijen:

SGP:	plus	3 miljard
CDA:	plus	2,1 miljard
Christen Unie:	plus	2 miljard
D66:	plus	0,5 miljard
PvdA:	plus	0,4 miljard
Groen Links:	nullijn	
SP:	minus	1 miljard

Bedragen waar de Verenigde Staten niet blij van zullen worden.

Wij zullen het nu maar niet hebben over de inhoud van de verkiezingsprogramma's op het gebied van de toekomstige inrichting van de krijgsmacht. Men begrijpt nog net dat de veiligheidssituatie is verslechterd, maar men heeft geen flauwe notie van de gevolgen voor de krijgsmacht. De VVD wil geld voor de marine en de marechaussee voor het opvoeren grensbewaking in de Middellandse Zee. D66 en Groen Links (klaverblaadje) gaan voor EU-defensiesamenwerking. De SGP gaat voor nieuwe onderzee'rs. Het CDA gaat voor het meer realistische geluid van het versterken van de slagkracht.

Ondertussen gaat DJ Trump onverdroten voort op het onverlichte Twitter strapatsen pad. DJT is in mijn beleving een pure narcist (vrij naar Narcissus), t.w. een persoon die vervuld is van eigenliefde en met een ziekelijke interesse in zichzelf, vol bewondering starend naar zijn eigen spiegelbeeld. Om het nog wat aan te scherpen: een persoon verliefd op zichzelf.

Wordt vervolgd

Medezeggenschap

De volgende medezeggenschapsverkiezingen zijn gepland:

Defensieonderdeel	Eenheid	kandidatenlijst	Kiesdatum
CLAS	13 Infanteriebataljon AASLT Regiment Stoottroepen Prins Bernhard	gesloten	05-04-2017
CDC	Koninklijk Tehuis voor Oud-Militairen en Museum Bronbeek	gesloten	06-04-2017
CDC	Dienst Bewakings- en BeveiligingsOrganisatie	gesloten	18-04-2017 t/m 02-05-2017
CLAS	LO & Sportorganisatie KL	29-03-2017	10-05-2017
CLAS	11 Hrstcie LMB	22-05-2017	10-07-2017

Kijk voor de actuele verkiezingen op:

www.ProDef.nl